כיתה א' | הלכה ומועדים · חמ"ד | נושא 15 מתוך 17 | סיוון | 45 דק'

רות, דוד ועוגת גבינה: עוד על חג השבועות

שבועות לכיתה א': מגילת רות, דוד המלך שנולד ונפטר בשבועות, הלכות החג ומאכלי חלב, עם חזרה קצרה על מתן תורה וביכורים.

📚 בהתאם לתוכנית הלימודים

לפי תוכנית הלימודים בדינים של משרד החינוך לחמ"ד, **כיתה א'**, הנושא "שבועות": מתן תורה, ביכורים, מגילת רות, יום לידה ופטירה- דוד המלך, מאכלי חלב.

נושא בתוכנית	איפה זה בערכה
מתן תורה	חזרה קצרה בפתיחה ובהלכה 2, פסוק נעשה ונשמע; הסיפור המלא בשיעור chagim/u5/
ביכורים	חזרה קצרה: הלכה 6 ופסוק הביכורים; הפירוט בשיעור chagim/u5/
מגילת רות	הסיפור לקריאה, הסבר המורה, משימת סדר בדף, שקופיות 3-4
יום לידה ופטירה- דוד המלך	הסבר המורה, שקופית 5, שאלות בחידון
מאכלי חלב	הלכה 4, פעילות 'מגש החלבי', שקופית 6

המקור: תוכנית הלימודים: הלכה כיתות א-ב, מרחב פדגוגי, משרד החינוך. בכיתות א-ב לומדים מחוברות ודפי עבודה של המורה, ולכן הערכה בנויה סביב דפים מוכנים להדפסה.

🧰 הערכה הקבועה של הנושא

1. מערך שיעור מלא למורה (בעמוד הזה)
2. מצגת קצרה לכיתה, מנוקדת
3. דף עבודה לתלמיד: ניקוד מלא ואותיות גדולות
4. תפזורת עם מחוון
5. בוחן 10 שאלות (100 נקודות) עם מחוון

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יספרו בקצרה את סיפור רות, ויסבירו למה קוראים את מגילת רות בשבועות.
- התלמידים יידעו שדוד המלך נולד ונפטר בשבועות, ושהוא מהמשפחה של רות.
- התלמידים יכירו הלכות ומנהגים של החג: יום טוב, קריאת עשרת הדברות, מאכלי חלב והפרדה בין בשר לחלב.
- התלמידים יזכרו שבשבועות קיבלנו את התורה והביאו ביכורים לבית המקדש.

❓ השאלה הגדולה

מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין רוּת, דָּוִד וְעוּגַת גְּבִינָה?

שלושה דברים שנראים רחוקים זה מזה מתחברים כולם לחג אחד ולתורה אחת. השאלה מעוררת סקרנות ונותנת לילדים חוט שמחבר את כל השיעור.

🧪 פתיחה

הביאו שלושה חפצים בשקית: שיבולת חיטה (או תמונה), כתר מנייר וגביע יוגורט. הוציאו אותם אחד אחד ושאלו: מה הקשר ביניהם? אספו ניחושים, ואמרו: עד סוף השיעור נגלה, וכולם קשורים לשבועות.

📖 הסבר למורה

שבועות חל בו' בסיוון, ביום החמישים לספירת העומר. בו קיבל עם ישראל את התורה בהר סיני, ואמר "נעשה ונשמע". בזמן המקדש הביאו בו ביכורים, הפירות הראשונים של שבעת המינים. את הסיפור ואת הביכורים לומדים בהרחבה בשיעור שבועות לכיתות א-ב באתר.

רות הייתה מואביה. היא נשארה עם נעמי חמותה ואמרה לה "עמך עמי ואלוקייך אלוקיי". היא באה עם נעמי לבית לחם, ליקטה שיבולים בשדה של בועז, ובועז נהג בה בחסד. רות ובועז התחתנו, ונכדם הוא ישי, אביו של דוד המלך.

נוהגים לקרוא את מגילת רות בשבועות. כמה טעמים: הסיפור קורה בזמן קציר החיטה, רות קיבלה על עצמה את התורה כמו עם ישראל בהר סיני, והמגילה מסתיימת בדוד המלך. מקובל שדוד נולד ונפטר בשבועות. יש קהילות שקוראות אותה בבית הכנסת, ויש שקוראות בלילה בתיקון, כל קהילה לפי מנהגה.

שבועות הוא יום טוב: מדליקים נרות, עושים קידוש, מתפללים תפילת חג ולא עושים מלאכה. בבית הכנסת קוראים את עשרת הדברות, ורבים נוהגים לעמוד בקריאתם. נוהגים ללמוד תורה בליל החג ולקשט את הבית ובית הכנסת בירק.

נוהגים לאכול בשבועות מאכלי חלב. אחד הטעמים: כשקיבלו את התורה, למדו את דיני הכשרות והתחילו לאכול רק לפיהם, ובאותו יום אכלו חלבי. חשוב להזכיר לילדים: לא אוכלים בשר וחלב יחד, ואחרי בשר מחכים לפני שאוכלים חלבי. כמה זמן מחכים, כל משפחה לפי מנהגה.

⚖️ מה לומדים בכיתה א': ההלכות

1. **שבועות יום טוב:** מדליקים נרות, עושים קידוש ומתפללים תפילת חג. לא עושים מלאכה, אבל מותר לבשל אוכל לחג. (שולחן ערוך, הלכות יום טוב)
2. **עשרת הדברות:** בבית הכנסת קוראים בתורה את עשרת הדברות. רבים נוהגים לעמוד בזמן הקריאה. (מנהג ישראל)

3. **מגילת רות:** נוהגים לקרוא את מגילת רות בשבועות. כל קהילה לפי מנהגה, בבית הכנסת או בלילה. (מסכת סופרים; מנהג ישראל)
4. **מאכלי חלב:** נוהגים לאכול בחג מאכלי חלב. לא אוכלים בשר וחלב יחד, ואחרי בשר מחכים לפני חלבי. (רמ"א, אורח חיים תצד; שולחן ערוך יורה דעה פט)
5. **ירק וענפים:** נוהגים לקשט את הבית ואת בית הכנסת בפרחים ובענפים ירוקים. (רמ"א, אורח חיים תצד)
6. **ביכורים:** בזמן המקדש הביאו לירושלים את הפירות הראשונים של שבעת המינים, בסלסלה ובשמחה. (דברים כו; משנה, מסכת ביכורים)

כל קהילה נוהגת לפי מנהגה ולפי פסיקת רבה.

📜 פסוקים לשיעור

עַמֵּךְ עַמִּי וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי

(רות א, טז; נבדק מול מכון ממרא)

המשפט של רות לנעמי: קוראים אחרי הסיפור ושואלים מה רות החליטה.

כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע

(שמות כד, ז; נבדק מול מכון ממרא)

חזרה על מתן תורה: הכיתה עונה יחד נעשה ונשמע.

וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה

(דברים כו, ב; נבדק מול מכון ממרא)

חזרה על הביכורים: מראים סלסלה עם פירות.

📚 סיפור לקריאה בקול

רוּת גָּרָה בְּאֶרֶץ מוֹאָב.

הִיא אָהֲבָה מְאוֹד אֶת נָעֳמִי, חֲמוֹתָהּ.

נָעֳמִי רָצְתָה לַחֲזוֹר לְבֵית לֶחֶם.

רוּת אָמְרָה: אֲנִי בָּאָה אִיתָּךְ.

הָעָם שֶׁלָּךְ יִהְיֶה הָעָם שֶׁלִּי.

בְּבֵית לֶחֶם רוּת לִיקְּטָה שִׁיבֳּולִים בַּשָּׂדֶה.

בַּעַל הַשָּׂדֶה, בּוֹעַז, הָיָה טוֹב אֵלֶיהָ.

רוּת וּבוֹעַז הִתְחַתְּנוּ וְנוֹלַד לָהֶם בֵּן.

הַנֶּכֶד שֶׁל הַבֵּן הַזֶּה הָיָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ.

וְדָוִד נוֹלַד בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת.

שאלות על הסיפור:

1. למה רות לא נשארה במואב?
2. איך בועז עזר לרות?
3. מי נולד מהמשפחה של רות?

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

1. פתיחה: שלושה חפצים בשקית, ניחושים (4 דקות)
2. חזרה קצרה: מתן תורה, נעשה ונשמע, ביכורים (5 דקות)
3. סיפור רות ושאלות, קריאת הפסוק עמך עמי (9 דקות)
4. הסבר: דוד המלך, למה קוראים את המגילה, הלכות החג (8 דקות)
5. פעילות 'מגש החלבי' (9 דקות)
6. דף עבודה: משימות 1-4 (7 דקות)
7. סיכום: חוזרים לשלושת החפצים ועונים על השאלה הגדולה (3 דקות)

🎲 פעילות: מגש החלבי

מה מכינים: דפי תמונות מאכלים, מספריים, דבק, שני מגשי נייר צבעוניים לכל קבוצה.

1. מחלקים לכל קבוצה דף עם תמונות מאכלים: חלביים, בשריים ופרווה.
2. הילדים גוזרים ומדביקים כל מאכל על מגש: כחול לחלבי, אדום לבשרי.

3. מאכלי פרווה, כמו פירות וירקות, הולכים לסלסלה באמצע.
4. כל קבוצה מציגה את המגש החלבי שלה לחג.

משחק תנועה / שיר: משחק 'רות ונעמי': ילדים בזוגות, אחד הולך בכיתה והשני הולך אחריו בדיוק כשהמורה קורא 'עמך עמי' מחליפים תפקידים.

🤝 התאמה לכל התלמידים

תמיכה: ילדים שעוד לא קוראים מספרים את סיפור רות בעזרת ארבע תמונות. המורה מקריא להם את המשימות בדף.

אתגר: קוראים טובים מוצאים במגילת רות את המילה שיבולים, ומספרים לכיתה מה עשה בועז.

🏠 מכתב קצר להורים

הורים יקרים, למדנו על שבועות: את סיפור רות ונעמי, את דוד המלך שנולד בשבועות, ולמה אוכלים מאכלי חלב. בחג, ספרו יחד את סיפור רות והכינו יחד מאכל חלבי. הזכירו לילד שלא אוכלים בשר וחלב יחד.

💡 הערות למורה

- אלרגיה לחלב: בפעילות משתמשים בתמונות ולא באוכל אמיתי. אם מביאים טעימות, לברר אלרגיות מראש.
- זמן ההמתנה בין בשר לחלב שונה בין משפחות. לא לבחון ילדים על מספר השעות.
- הסיפור מושמט בכוונה ממות בני נעמי. אם ילד שואל, אפשר לומר שנעמי נשארה לבד וחזרה לביתה.
- שיעור זה משלים את שיעור שבועות באתר (/chagim/u5). מומלץ ללמד את שניהם בשבוע שלפני החג.

📝 בדף העבודה

4 משימות קצרות עם ניקוד מלא ואותיות גדולות, ומחוון בעמוד השני. אפשר לצרף את התפזורת כמשימת המשך.

לדף העבודה ←

🔗 עוד באתר על הנושא

- חגים ומועדים: שבועות (כיתות א'-ב')

מקורות

- תוכנית הלימודים: הלכה כיתות א-ב (משרד החינוך, מרחב פדגוגי)
- רות א, טז (מכון ממרא)
- שמות כד, ז (מכון ממרא)
- דברים כו, ב (מכון ממרא)

החומר נכתב במקור לאתר. הניקוד נעשה בעזרת מנקד ממוחשב (דיקטה) ונבדק במדגם. נוצר בבינה מלאכותית.

מחוון: שבועות

1. מְגִילַת רוּת

2. 1. רוּת גָּרָה בְּמוֹאָב · 2. רוּת הָלְכָה עִם נָעֳמִי · 3. רוּת לִיקְטָה בַּשָּׂדֶה שֶׁל בּוֹעַז · 4. רוּת וּבוֹעַז הִתְחַתְּנוּ

3. ✓ דָּוִד הַמֶּלֶךְ נוֹלַד בַּשָּׁבוּעוֹת · ✗ אוֹכְלִים בָּשָׂר וְחָלָב יַחַד · ✓ בַּשָּׁבוּעוֹת קִיבַּלְנוּ אֶת הַתּוֹרָה

4. ציור אישי. לבדוק שהציור מתאים לנושא, ולעודד לכתוב מילה אחת.